

De tweede editie van de Talentendag Toon je Kunsten in de Nijhoffstraat trok zaterdag 25 mei weer de nodige belangstelling. In zo'n 20 kraampjes lieten getalenteerde wijkbewoners en andere creatievelingen hun kunsten zien, horen en proeven. Bij De Nieuwe Hommel was een podium waar artiesten uit de wijk optraden. In het Inloophuis Sint Marten, naast de voormalige OLV-kerk, werd koffie en thee geserveerd. Al met al was het een gezellige middag en het bleef droog (de dag begon en eindigde namelijk met forse regenbuien).

Heel Arnhem Leest! – Doe jij ook mee?

De landelijke Week van Lezen en Schrijven is dit jaar van 8 tot en met 15 september. In Arnhem doen vele partners hier weer aan mee om aandacht te vragen voor mensen die dat lastig vinden. Dit jaar is er gekozen voor het thema 'Heel Arnhem Leest!'

Het Taalhuis Arnhem is één van de organisaties die meedoen. Zij willen graag zoveel mogelijk activiteiten in Arnhem zien die mensen overtuigen van het belang van lezen en natuurlijk ook aanzetten tot lezen! Zij roepen dan ook bewonersinitiatieven en vrijwilligers op om in deze week 'iets' te doen wat lezen bevordert of een gesprek over lezen op gang brengt.

Doe je mee?

We vragen aan organisaties, professionals, bewoners en vrijwilligers om in deze week 'iets' te doen wat lezen bevordert of een gesprek over lezen op gang brengt.

Dit hoeft niet al te ingewikkeld te zijn. Het kan al door een bestaande activiteit te verrijken met een leesactiviteit.

- Eet je regelmatig samen in je wijkcentrum? Maak er een letterlunch van door recepten te delen of lettervermicelli in de soep te doen.
- Richt een mini-bieb op via minibieb.nl of maak een taalwandeling met inwoners door de wijk langs zwerfboeken kastjes.
- Organiseer een voorleesochtend voor ouders met kinderen en bak letterkoekjes.
- Lees samen een boek of de krant in eenvoudige taal of organiseer een lees challenge met je cursisten/leerlingen.
- Nodig Taalhuis uit om een boeken uit te delen met de speciale 'Heel Arnhem Leest- bakfiets'.

Om je te helpen is er een handreiking met nog meer tips voor je gemaakt.

Laat als organisatie zien dat je meedoet met 'Heel Arnhem leest!'

Het is wenselijk dat je als de elnemende organisatie de slogan "Heel Arnhem Leest!" zoveel mogelijk gebruikt. Daarom is er ook een toolkit 'Heel Arnhem Leest!' beschikbaar gemaakt, met met aanpasbare posters en flyers.

Wil je liever de slogan 'Heel Arnhem Leest!' personaliseren naar je eigen organisatie, wijk of wijkcentrum? Bijvoorbeeld: 'Heel Sint-Marten leest' of 'Wijkcentrum de Nieuwe Hommel doet mee met de Week van Lezen en Schrijven.'? Ga je gang, dat maakt het nóg leuker! In de toolkit vind je hier opties voor. (de toolkit is beschikbaar via de website www.taalhuisarnhem.nl/de-week-van-lezen-en-schrijven-2024)

Het Taalhuis wil graag alle activiteiten inventariseren, zodat dit ook stedelijk bekend gemaakt kan worden. Laat dus weten wat je van plan bent. Ook als je vragen hebt, of wil dat er meegedacht wordt, kun je contact opnemen met team Taalhuis via info@taalhuisarnhem.nl

Wij doen mee met de Week van lezen en schrijven

8 t/m 15 september 2024

Johan Uitvaartzorg

En dan... staat u er plotseling alleen voor! Laat ons uw zorg uit handen nemen.

Ook als u elders verzekerd bent

06-10 12 22 05

www.johanuitvaartzorg.nl

Redactieleden en schrijvers gezocht

De redactie van de wijkkrant is op zoek naar een uitbreiding van de redactie. Vind je het leuk om voor de wijk te schrijven en de krant mede vorm te geven, dan zijn we op zoek naar jou. We vergaderen één keer in de maand. De krant komt vier keer per jaar uit (ieder seizoen één).

Vind je schrijven heel erg leuk alleen is vergaderen niet jouw ding, dan ben je nog steeds welkom. We zijn ook op zoek naar wijkgenoten die het leuk vinden om bijdragen te leveren voor de wijkkrant.

Heb je interesse in één van deze functies, neem dan contact op met de redactie via redactie@sintmartensonsbeek.nl

Het Wijk ABC

Bewonersoverleg St. Marten Sonsbeek
secretariaat.stmartensonsbeek@gmail.com

Bouwspeelplaats De Leuke Linde :
Onder De Linden 2, tel. 026-4424811

Buurtbemiddeling :
tel: 026-3519941 buurtbemiddeling@rijnstad.nl

De Buurtconciërge :
tel: 026-3772232 (algemeen)
tel: 06-21508387 (Eric)
tel: 06-25062674 (Perry)

Buurtpastoraat :
zie Inloophuis St. Marten

Gemeente Arnhem :
• Wijkteam Leefomgeving Arnhem Noord-West
Wijkmanagers St Marten- Sonsbeek:
• John Wijnbergen, tel: 06-44208825
john.wijnbergen@arnhem.nl
• Lies van Aanholt, tel: 06-15923973
lies.van.aanholt@arnhem.nl
noord-west@leefomgevingarnhem.nl

Goed Geregeld Arnhem :
voor vragen op financieel of juridisch gebied
tel: 026-3127999 www.ggarnhem.nl
spreekuur: woe 13.00-15.00 uur, MFC Klarendal

De Groene Vos :
trempunt voor duurzame leefstijl
Hommelseweg 41; tel: 026 -7370041
info@degroenevos.nl

Inloophuis St. Marten
van Slichtenhorststraat 34, 6821 CM
• Sietske Nieboer, coördinator
(ma, di, do, vr bereikbaar): tel: 06-23504525
• Ellie Smeekens, buurtpastoraat:
tel: 06-26140616
info@inloophuisstmarten.nl

De Nieuwe Hommel
Wiltstraat 6, 6821 CE Arnhem
• Jomar Post
beheer@denieuwehommel.nl
openingstijden: maandag 13.00 tot 17.00 uur
dinsdag t/m vrijdag 9.00 tot 17.00 uur

Politie : 0900-8844
spreekuur: dinsdag 18.00-20.00 uur, Hommelseweg 56

Portaal:
spreekuur: dinsdag 10.30-11.30u, De Nieuwe Hommel

PreZero (voor vragen over grof-, tuin- en snoeiafval) :
0900-8444

Rijnstad (secretariaat) :
026-3127700

SWOA (secretariaat) :
Inloop: maandag van 13.30-16.30 uur
De Nieuwe Hommel, De Wiltstraat 6.
Is de locatie voor u niet bereikbaar?
Bel met 026-3272266.

Thuiszorg Midden-Gelderland : 026-3762000

2Switch : 0900-0205

Vitale Verbindingen :
06-16307949 info@vitaleverbindingen.nl

Vivare : 088-0541111 klant@vivare.nl

Volkshuisvesting Arnhem :
026-3712712 info@volkshuisvesting.nl

**Ondernemers, winkeliers
en zzp'ers opgelet!**

Er is ruimte om te adverteren!

Op de voorpagina, de achterpagina of
één van de middenpagina's

Nieuwsgierig geworden?

Bel snel:

06-24734823

of stuur een mail naar:

redactie@sintmartensonsbeek.nl

Elke dinsdag van 10.30-11.30 uur is **Sandra ten Westeneind-Berns** in De Nieuwe Hommel aanwezig voor al uw vragen.

Sandra blijft graag op de hoogte van wat er speelt in uw buurt. Als u ideeën heeft om samen met uw burens in de straat of woongebouw uw buurt veiliger, groener of schöner te maken, kom dan op dinsdagochtend tijdens het spreekuur in De Nieuwe Hommel langs en laat het haar dan weten.

Het Vragenuurtje

Heb je wel eens een vraag over:

meedoen
werk
inkomen
vrijwilligerswerk
activiteiten in de wijk
hoe je moet rondkomen

Of weet je niet hoe:
het precies zit met je uitkering?
bepaalde regelgeving voor jou uitpakt?

Kom dan langs bij het maandelijkse vragenuurtje in de Nieuwe Hommel. Onder het genot van een kop koffie of thee kun je vrijblijvend, dus zonder gevolgen, je vraag stellen aan professionals. Zij denken graag met je mee!

Wanneer?

Iedere laatste donderdag van de maand

Hoe laat?

Tussen 10:30 en 11:30

Waar?

De Nieuwe Hommel
Wiltstraat 6

Met wie?

UWV,
Sociaal Wijkteam,
Vrijwilligerscentrale,
Activerend Werk,
Werk en Inkomen en
Team Leefomgeving van Gemeente Arnhem

Colofon

Deze wijkkrant is gemaakt op initiatief van Bewonersoverleg St. Marten en Sonsbeekkwartier

De wijkkrant verschijnt elke drie maanden

Teksten: Christien Leicht Mark Ormel, Karin Veldkamp

Redactie:
Christine Leicht, Mark Ormel
Eindredactie: Mark Ormel

Wil je ook meeschrijven aan de krant? Of meedenken over de inhoud van de krant? Heb je tips voor een volgende editie?

Neem dan contact op met Mark via :
tel. 06-24734823
(ma t/m vr: 10.00 tot 18.00 uur)

Spreekuur wijkagenten:
iedere dinsdag
18.00-19.00 uur
Wijkpost Klarendal (Hommelseweg)

om de vrijdag (oneven weken):
10.30-11.30
De Leuke Linde

Tel.: 0900-8844

De wijkagenten zijn ook per mail bereikbaar:

richard.buyl@politie.nl
nico.pennings@politie.nl
rick.kudrya@politie.nl

Tegels eruit, planten erin!

Om je te helpen met tegelwippen en vergroenen, worden dit jaar 4 keer gratis tegels opgehaald!

Wil je minimaal 2 m² aan tegels vervangen door groen?
Meld je dan aan via www.tegelophaalservice.nl.

Hier vind je ook meer informatie over de service. Wil je tegels wippen maar kom je niet aan 2 m²? Kijk dan of je burens mee willen doen.

Data Tegelophaalservice:

17 juni - 2 september - 7 oktober - 28 oktober

Meer weten? Kijk op www.arnhemklimaatbestendig.nl.

Wie binnen komt doet mee!

In verband met de zomervakantie is

De Nieuwe Hommel

gesloten van 15 juli tot en met 26 juli

met vriendelijke groet en dank voor uw begrip

De volgende wijkkrant

verschijnt in

juni 2024

copy en inzendingen

uiterlijk

31 mei 2024

Druk: Ascend Arnhem; oplage: 3.300

Verward in de wijk

Door: Christien Leicht

'Verwarde mensen geven zoveel overlast'. 'Ik heb weer geen oog dicht gedaan door verwarde mensen'. 'Mijn verwarde buur heeft weer de hele nacht de boel bij elkaar geschreeuwd'.

Zomaar wat uitspraken die je onder een bericht over verwarde mensen op social media tegen komt. En het klopt. Er zijn verwarde mensen die voor heel erg veel overlast zorgen. En dat kan heel ingrijpend zijn voor het leven van de buurtgenoten van deze persoon. En dat door alle wet- en regelgeving de buurt vaak het gevoel heeft met de rug tegen de muur te staan omdat de verwarde mens goed beschermt wordt. Dit klopt allemaal.

En ik zal het ook niet ontkennen. Verwarde mensen kunnen enorm veel overlast veroorzaken. Alleen niet alle mensen die tot de verzamelgroep "verward" behoren geven overlast. Ook mensen die niet het labeltje verward hoeven mee te dragen, kunnen voor overlast zorgen. Deze keer wil ik jullie meenemen in de wereld van de overlast. En wat overlast van "niet verwarde" burens voor gevolgen kan hebben voor de "niet overlastgevende verwarde buur". Want zo zwart wit als social media ons zo ontzettend graag wil doen geloven is het gewoon niet.

Het label 'verward persoon' is een uitdaging in onze huidige samenleving. Juist omdat er zoveel, en soms ook echt terechte, oordelen zijn over verwarde mensen. Er wordt bij verwarde mensen direct gedacht aan overlast en gevaar. En ja, het kost mij soms erg veel energie om niet keihard tegen de waanzin van deze wereld te schreeuwen. Mijn gestoorde hoofdje kan niet zo goed omgaan met het geschreeuw en polarisatie van nu. En dan mensen uitspugen omdat ze volgens jou niet tot jouw groep horen gebaseerd op je eigen vooroordeel. Dit geeft kortsluiting in die toch alle warrige bedrading in mijn brein. En dan is het soms heel verleidelijk om toe te geven aan die kortsluiting. Door te schreeuwen. Of nog liever door het op mijzelf af te reageren (dan heeft de ander namelijk geen last van mij). En ja dan ben ik een gevaar. Voornamelijk voor mijzelf. Dus ja, ook het vooroordeel geldt in zekere mate voor mij.

Alleen, dit is anders. Ik ga niet door het lint doordat ik niet goed reageer op middelengebruik (drugs, alcohol enzo). Of omdat de door de GGZ voorgeschreven medicatie juist alle grenzen wegneemt en ik geen controle meer heb over mijn gedachten, gedrag en reacties (iets wat in mijn ogen nog teveel ontkend wordt binnen de GGZ en wat echt tot grote problemen leidt. Voor de omgeving. En vooral ook voor de persoon in kwestie. Het geen controle hebben over je gedragingen is een zeer angstige ervaring die je echt heel goed kan missen bij de rest van je issues). Ik vecht tegen door het lint gaan voornamelijk door gedrag van anderen. En het meest verdrietige hiervan is dat het vaak totale onwetendheid en onschuld van de andere persoon is. Er wordt

niets kwaads mee bedoeld. Het is niet eens naar mij toe gericht. En toch heb ik het moeilijk.

Het gaat weer zomer worden. De periode van heerlijk buiten zitten. Met vrienden. Biertje, wijntje, barbecue. Al de zomerse gezelligheid. En daar heb ik niets op tegen. Sterker nog, heel diep van binnen ben ik een beetje jaloers op deze mensen. Mensen die in staat zijn om het gewoon gezellig te hebben met anderen. Die in staat zijn om vrienden te houden. Om daar gezellig mee om te gaan. Die daar energie van krijgen. Het maakt mij verdrietig dat ik door dingen uit mijn jeugd tot dit alles niet in staat ben. En ik gun het anderen zeer zeker. Dit is het mooiste wat je kunt hebben. Denk ik. Laat ik hier dan ook even heel duidelijk maken dat ik geen probleem heb met samenkomen van buurtgenoten met familie en vrienden en de daarbij behorende gezelligheid. Totaal niet. En ik vind het ook niet erg dat het wat later wordt. Prima. We hebben wat van elkaar te accepteren. En ik accepteer dit.

Alleen wordt het wel heel erg lastig als diverse burens, op verschillende dagen, feestjes gaan hebben. Dat betekent dat ik al een paar nachten te weinig slaap krijg. Prima. Ik probeer wel in de middag te rusten. Helaas weer een andere buur heeft net een klusdag ingepland met veel luide elektrische apparaten en gebonk en, nou ja, gewoon veel geluid waardoor een middaginhaalslaapje ook lastig wordt. Prima, dan slaap ik vannacht wel bij. Oh, de klus buur geeft daarna een gezellig borrelavondje voor de klushulp. Weer geen rust. En een veel te korte nacht. Slaapgebrek dag nummer zoveel. En dan komt er als kers op de taart ook nog een heerlijk schreeuwfeestje van burens tot diep in de ochtend (meestal zo'n twee uur voordat mijn wekker gaat). Met het afsteken van vuurwerk als hoogtepunt. En ja, dan houdt het voor mij op. Dan ben ik zo overver-

moeid door alle leuke en fijne feestjes van mijn burens dat ik geen energie meer heb om tegen de ellende in mijn hoofd te vechten. En dan breken bij mij één keer alle grenzen en dan ben ik degene die overlast geeft. Omdat ik verward ben.

Oké dit is misschien iets te zwart-wit gesteld. Het gaat om het voorbeeld. Om een idee te geven. Om te laten zien wat dat feestje van jou voor een gevolgen kan hebben voor een meer kwetsbare buur. En vooral ook om eens een keer te melden dat het accepteren wel vaak erg eenrichtingverkeer is. De ander moet maar dat "eenmalige" feestje accepteren. En anders gaan ze maar op de hei wonen. Wat vaak niet meegeteld wordt zijn de feestjes gegeven door anderen. Want ja, de ander ben jij niet. En dan is het vanuit jouw gezichtspunt eenmalig. Voor de kwetsbare mens is het een optelsom van geluidsoverlast die maar getolereerd moet worden. En ook kwetsbare mensen hebben het recht om in een woonwijk te wonen. Ook kwetsbare mensen hebben het recht dat er een beetje rekening met hen gehouden wordt. En wordt dat niet gedaan dan moet men niet verbaasd zijn dat de kwetsbare mens op een dag knapt. En alle opgekropte frustratie, angst, waanzin en wat nog meer in één keer uitbraakt.

Ik wens iedereen een fijne zomer. Met het aangenaam samenzijn met familie en vrienden. En ook dat we een klein beetje rekening met elkaar houden. Jullie gezellige samenzijn kan een enorme trigger zijn voor die ene kluzenaarbuur. Jullie nachtelijke muziek en geschreeuw kan een trigger zijn voor de buur die als kind huiselijk geweld heeft moeten doorstaan. Jullie dagenlange feestnachten kan een buur opbreken die voor de mentale gezondheid een strikt ritme aan moet houden en daardoor veel slaapgebrek kan ontwikkelen. Laten we er een mooie zomer van maken en een probeer een beetje lief voor elkaar te zijn.

Levensboeken

'Ik ken mijn kleinkinderen hun leven lang, maar zij weten niets van mijn leven voor hun geboorte'

Kent u dat? U denkt vaak terug aan vroeger. Maar wie heeft er tegenwoordig tijd om naar uw verhalen te luisteren? Hoe mooi zou het zijn om uw herinneringen in een persoonlijk boek te vangen? Stelt u zich voor dat een vrijwillige schrijver u om de week bezoekt, naar u luistert, uw verhalen verwoordt en er samen met u een mooi levensverhaal maakt.

'Dat kan!' zegt Josefien van de Kamp, vrijwillige schrijver en een van de coördinatoren van het project Levensboeken van SWOA. 'Als het levensboek klaar is, horen we vaak terug dat het rust geeft in het hoofd omdat de verschillende herinneringen nu mooi op een rijtje staan.'

• Erica en Josefien

Een levensboek voor u?

Het project Levensboeken van SWOA telt twintig vrijwillige schrijvers die hun energie halen uit het mogen verwoorden van verhalen van ouderen. Iedere oudere in Arnhem mag zich hiervoor aanmelden. Dan komen Josefien en haar collega-coördinator Erica Groenendijk bij u langs om kennis te maken. 'Het huisbezoek is belangrijk, want na de kennismaking vindt een match plaats met een schrijver die bij u past. De schrijver komt daarna ook op huisbezoek om kennis met u te maken. Klikt het, dan gaan ze samen van start.'

Door over vroeger te praten komen herinneringen naar boven aan dierbare familieleden en vrienden. 'De oudere is vaak verbaasd wat hij of zij nog allemaal weet, want door de gesprekken komt er steeds meer boven', vertelt Josefien.

De allermooiste plaatjes

In het levensboek mogen 50 afbeeldingen worden opgenomen. 'Een unieke kans om uit uw verzameling foto's de allermooiste plaatjes te selecteren.' Na ieder bezoek krijgt u de tekst te lezen van de vorige keer. Zo groeit het levensverhaal. Aan het einde leest een corrector de tekst na en maakt de vormgever het boek op voor de drukker.

Wat kost het?

'Het project Levensboek bestaat uit twintig schrijvers, twee meeschrijvende coördinatoren, een corrector en een vormgever, allemaal vrijwilligers. Zij geven hun tijd aan het Levensboek in het kader van maatschappelijke betrokkenheid.' De drukker noemt de prijs van het vormgegeven boek, waarna de verteller bepaalt hoeveel boeken hij of zij bestelt. Daarnaast betaalt de verteller een eenmalige bijdrage van € 50.

'Het Levensboek krijgt geen gemeentelijke subsidie, deze bijdrage is voor reis- en andere onkosten van vrijwilligers', legt Josefien uit. De verteller ontvangt de totale factuur nadat de schrijver de boeken bij verteller heeft afgeleverd. 'Soms horen we dat een verteller is overleden. Zoon of dochter vertelt dan vaak hoe blij ze waren met het levensboek rondom de uitvaart. Het levensboek is en blijft een bijzonder aandenken voor het nageslacht!'

Voor meer informatie:

SWOA Project Levensboeken

Josefien van de Kamp

T: 06 1145 7000

W: www.swoa.nl/dienst/levensboek

ZOMER

De astronomische zomer start dit jaar op donderdag 20 juni en houdt het vol tot zondag 22 september. Het is één van de vier seizoenen op aarde. De oorsprong van de naam is waarschijnlijk afgeleid van het Middelnederlandse somer en verwant aan het Oudsaksisch, oudhoogduits en Oudnoors sumar.

Het astronomisch bepaalde begin van de zomer is de zomerzonnwende (rond 21 juni). De zon gaat dan door het zomerpunt. Op die dag bereikt de zon zijn hoogste stand boven de horizon en de dag duurt het langst. De zomer eindigt met de herfst-equinox (rond 23 september).

Om praktische redenen begint de meteorologische zomer eerder, op 1 juni. En duurt dan tot 1 september. De zomer kenmerkt zich door relatief hoge temperaturen, langer daglicht, het vaker voorkomen van onweer en hevige regenbuien. In het eerste deel van de zomer is er veel bloeiende natuur.

Het is ook het seizoen met de voor de meeste mensen langste vakantie van het jaar; de zomervakantie.

Zomervakantie

De zomervakantie, ook wel de grote vakantie genoemd, is de grootste jaarlijkse vakantie voor scholieren en werkenden. Met het begrip duidt men op een langdurige periode van vrije tijd maar ook op een vakantiereis die in die periode kan worden ondernomen.

Het begrip vakantie bestaat al eeuwen binnen het Christendom. Op belangrijke kerkelijke feestdagen stelt de Kerk een vrije dag in. Vakantie als maatschappelijk verschijnsel en vrije tijd van enige omvang dateert van ongeveer het midden van de negentiende eeuw. Onder de elite hebben vakantie reizen al een zeer lange traditie. Deze komen al in de tijd van de Romeinen voor. Ook later vanaf ongeveer de zestiende eeuw reizen leden van de Europese adel en de gegoede burgerij. Een van de vormen van vakantie is de "Grand Tour" voor adellijke kinderen. Zij worden door hun ouders op reis gestuurd zodat ze cultureel en persoonlijk gevormd worden.

Lange tijd werd gedacht dat de (zomer)vakantie werd ingevoerd om kinderen de kans te geven mee te helpen bij de oogst. Historisch onderzoek laat echter zien dat dit onwaarschijnlijk is, omdat extra personeel juist eerder of later gewenst is. Andere, meer aannemelijke, oorzaken voor de opkomst van de vakantie zijn

- *in de jaren 70 was camperen de meest populaire en betaalbare vakantiebesteding*

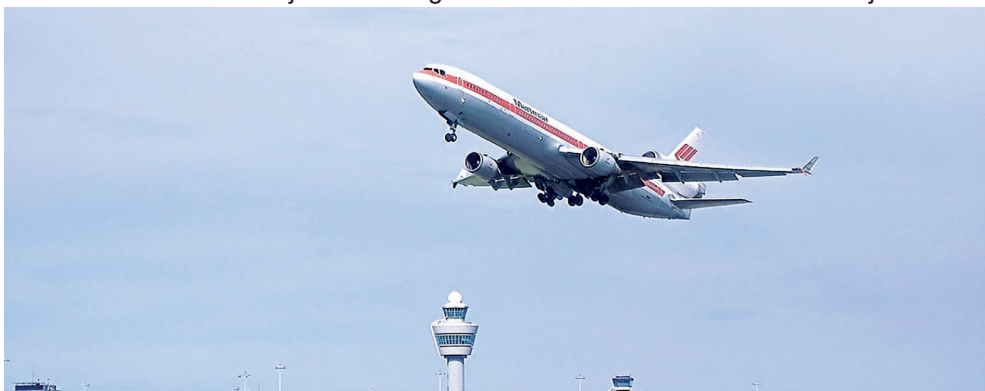
de onderwijshervormers. Zij pleiten voor een vakantie om zowel kinderen als leerkrachten rust te geven. Ook speelt de opkomst van het socialisme en de vakbonden een rol. Deze beweging pleit voor kortere werktijden. Hierin past de invoering van de achturige werkdag. En die van vrije dagen. In Nederland verschijnen de eerste krantenberichten met de term zomervakantie in de jaren 1830.

Vanaf de jaren zeventig is het belang van op vakantie gaan enorm toegenomen, vooral in de rijke westerse landen. Transportmiddelen zijn beschikbaar, er zijn voldoende financiële middelen en vrije tijd. En er zijn niet al te ingewikkelde grensformaliteiten.

Ging in de jaren zeventig van de vorige eeuw minder dan de helft van de Nederlanders op vakantie en minder dan vijftien procent op een buitenlandse reis. Met een gemiddelde reisafstand van 1100 kilometer per vakantie. In 2005 is het percentage Nederlanders dat op vakantie gaat gestegen tot meer dan tachtig procent. De gemiddelde reisafstand is toegenomen tot 2700 kilometer.

Wil je meer over vakantiebesteding in Nederland weten dan heeft het Nederlands Openluchtmuseum daar op de website leuke artikelen over.

En natuurlijk zijn de vakantievormen ook in het museum te bekijken.

- *Meer vliegvakanties zorgen voor een explosie groei van de gemiddelde reisafstand*

Zien

Ook in de zomer kan het regenen (en soms heel lang en vaak regenen). Als het thuiszitten wat begint te vervelen dan zijn er diverse musea om naar toe te gaan. Hier een kleine opsomming van wat er in de buurt te zien is.

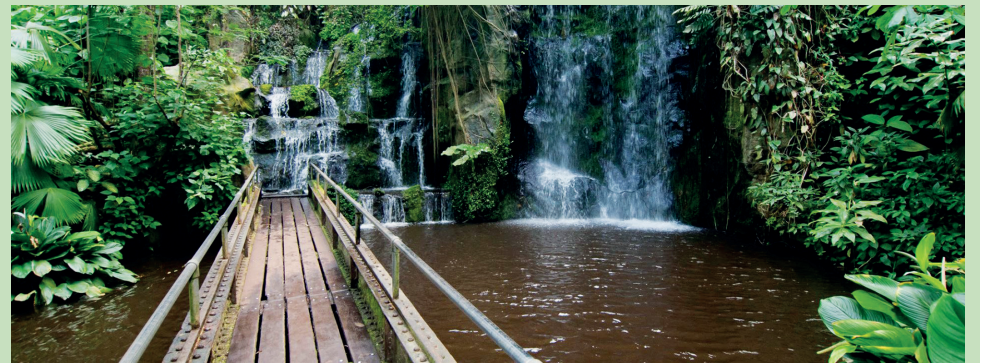
Nederlands Openlucht Museum

Het Nederlands Openluchtmuseum is weer volledig in bedrijf. De huisjes en gebouwen zijn te bezoeken en de bewoners en het personeel is weer aanwezig. Er wordt van alles georganiseerd. Teveel om hier op te noemen. Kijk op de website van het openluchtmuseum voor inspiratie. Of laat je gewoon verrassen. www.openluchtmuseum.nl

Burgers Zoo

Ook Burgers Zoo is weer volledig geopend. Er zijn weer veel dieren te bewonderen. De nieuwe speelbeek is geopend voor kinderen die graag in water spetteren en kinderen die er gewoon niet zo van houden. Er zijn veel mogelijkheden om een regenachtige dag door te brengen in de diverse overdekte ecodisplays.

www.burgerszoo.nl

Nederlands Watermuseum

Ook het Nederlands Watermuseum heeft diverse leuke activiteiten om met kinderen te ondernemen. Zoals een waterinspecteur speurtocht door Sonsbeek. Of een pinguïn speurtocht in het museum. Kijk op hun website voor meer informatie. www.watermuseum.nl

Natuurcentrum

Het natuurcentrum heeft twee boerderijen (Presikhaaf en Arnhem Zuid) en het bezoekerscentrum in Sonsbeekpark. Ieder centrum op zich organiseert verschillende activiteiten. Zo kan je iedere woensdag- en vrijdagochtend op Stadsboerderij Presikhaaf knuffelen met dieren. Het bezoekerscentrum heeft een dwaaltocht 'Woudhout' uitgezet. Voor meer informatie zie de website. www.natuurcentrumarnhem.nl

Belvédèretoren en ijskelder.

Vanaf 16 juni zijn deze twee iedere zondag open voor bezoek. Kom alles te weten over deze bijzondere historische monumenten. De ijskelder is geopend van 14-16 uur. En de toren van 13.30 - 16.00 uur.

Doen

De zomermaanden staan vaak in het teken van de vakantie. Voor degenen die de vakantie in eigen huis vieren hierbij wat ideeën om te doen in de zomermaanden.

Wandelen:

Er zijn mooie wandelroutes in Arnhem en omgeving uitgezet. Ben je geïnteresseerd in de geologische ontstaansgeschiedenis van een drietal parken (Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem) dan is de IJstijdenwandeling leuk om te doen. Deze is 9.2 kilometer lang en start bij het bezoekerscentrum. Ook is er een stadswandeling te maken (5.4 kilometer). Op de site van regio Arnhem zijn er veel meer wandelideeën te vinden.

www.visitarnhem.com

Iedere zaterdagochtend is er de mogelijkheid om deel te nemen aan de Parkrun. Deze start bij de Sonsbeekpaviljoen (De Chinees) en behelst twee ronden van 2.5 kilometer door Sonsbeekpark. Start om 9.00 uur. Ondanks de naam mag je dit op jouw eigen tempo doen. Rennend, joggend of wandelend. www.parkrun.co.nl

Fietsen:

Er zijn ook diverse mooie fietsroutes in de omgeving van Arnhem. Kijk op www.visitarnhem.com voor ideeën.

Jaarlijks wordt de Ome Joops Tour georganiseerd voor Arnhemse jongens en meisjes. De fietstocht door Nederland is voor kinderen die nog op de basisschool zitten en verder geen vakantiemogelijkheid hebben. Dit jaar wordt de tour gehouden van 21 juli tot en met 27 juli. Voor meer informatie: www.omejooptour.nl

Spelen:

Bouwspeelplaats De Leuke Linde is een speeltuin met veel activiteiten en speelruimte. In de zomermaanden zijn ze op maandag tot en met vrijdag geopend van 10.00 tot 18.00 uur. En op zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur. In de zomermaanden organiseren ze allerlei activiteiten voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar. Op www.deleukelinde.nl en Facebook en Instagram zijn diverse activiteiten te vinden

Zwemmen:

Het openluchtzwembad Klarenbeek is weer geopend. Elke ochtend tot 12.00 uur is er banen zwemmen in het grote bad. Na 12.00 uur is het bad vrij voor recreatief zwemmen. Dagelijks geopend. Maandag tot vrijdag van 7.00 tot 19.00 uur. Zaterdag en zondag 9.00 tot 18.00 uur.

In de maanden juni, juli en augustus wordt er op de maandagavond zwemtechnieken voor beginners gegeven. En in dezelfde maanden is er op donderdagavond aquajoggen.

Zie de www.zwembadklarenbeek.nl voor meer informatie.

Zomereten

De zomer is bij uitstek de periode van overvloed. Al het gezaaide goed is opgekomen en begint vruchten te geven. Typische zomergroenten zijn onder andere artijsjokken, aubergine, augurk, bloemkool, boontjes, broccoli, champignons, courgette, komkommer, koolrabi, paksoi, paprika, rabarber, radijs, snijbiet, spinazie, tomaten, venkel. De meeste van deze groenten zijn ook in de zomer nog te zaaien in de eigen moestuin. Zomerfruit is onder andere aalbessen, aardbeien, blauwe bessen, braambessen, frambozen, kersen, pruimen.

In het recept van deze katern schittert de snijbiet. Het is een bladgewas waarvan de bladeren en/of de bladstelen als groente gegeten worden. De smaak komt deels overeen met spinazie en in de bladeren is de smaak van rode biet te herkennen. Het is een oude groente, ook bekend onder de naam warmoes. Het is een gezonde groente met veel vitamines en mineralen. Verder zitten er stoffen in die ontstekingsremmend zijn.

Snijbietsalade met balsamico dressing

Aantal: 2 personen
Vorbereiden: 15 minuten

Ingrediënten:
250 gram snijbiet
12 cherry tomaten
Halve komkommer
20 pecannoten
30 gram parmezaanse kaas
Voor de balsamico dressing
3 el extra vergine olijfolie
2 el balsamicoazijn
2 tl mosterd
1 tl honing
Peper

Bereiding

Snij de snijbiet (what's in the name) in stukjes en was in een vergiet. Zet apart en laat de snijbiet even uitlekken. Snijd ondertussen de komkommer en cherry tomaatjes. Snijd ook de parmezaanse kaas in blokjes.

Meng in een kom de extra vergine olijfolie, balsamicoazijn, mosterd, honing en wat peper. Roer goed door tot een gladde dressing ontstaat.

Voeg de snijbiet toe aan een salade schaal en verdeel de komkommer, cherry tomaatjes, pecannoten en blokjes parmezaanse kaas erdoor. Giet de balsamico dressing er over en roer door. Eet smakelijk!

Lekker bij gebakken krieltjes en vlees of vleesvervanger.

Colofon Zomerkatern:

Onderzoek en teksten: Christien Leicht
Opmaak: Mark Ormel
Geraadpleegde bronnen:
Arnhem Zoemt, Google,
VTwonen, Wikipedia

Plantjesmarkt

Door: Christien Leicht

Na een aantal maanden van plannen en voorbereiden, is het dan eindelijk zover. De dag voor moederdag. Ondertussen een jaarlijks zeer geliefde traditie in onze wijk. De plantjesmarkt.

Vroeg in de ochtend zijn de organisatie, deelnemende organisaties en vrijwilligers al druk in de weer met het inrichten van de kramen. Planten ordenen op zon, halfschaduw en schaduw. Borden voor de planten maken en als extra service kaartjes in de plantjes voegen zodat duidelijk is wat het is en hoe ze het beste verzorgd kunnen worden (behoorlijk veel werk, wel leuk en zen).

Voor de officiële opening van de markt om tien uur staan de eerste wijkbewoners al te trappelen om mooie planten uit te zoeken. Boomspiegeladoptanten mogen dit keer twee gratis planten kiezen voor hun boomspiegels. En de keuze is enorm. Om tien uur ziet het zwart van de wijkbewoners en overigen. Leuk om te merken dat 'onze' markt een groter bereik heeft dan alleen onze eigen wijken.

Persoonlijk ben ik nogal overweldigd door het grote aantal mensen en besluit het eerste uur verslaggever te spelen in plaats van plantjesmarkt vrijwilliger en bij te springen als het nodig is. Wat niet nodig blijkt te zijn omdat onze vrijwilligers het gewoon erg goed doen. Zelfs als je beweert dat je geen kennis van planten hebt, blijkt je zeer goed planten te kunnen verkopen. En tegelijkertijd leer je van alles over planten.

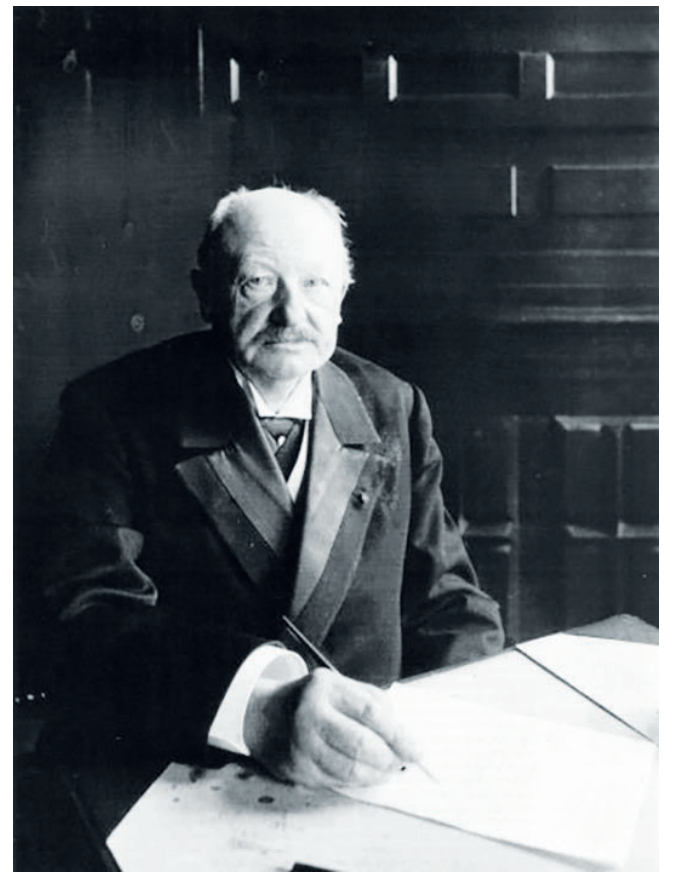
Uiteindelijk ga ik me gewoon tegen iedereen aanbemoenen die vertwijfeld rondloopt en ze op weg helpen. En natuurlijk alle doggies knuffelen (echt hoor, ze komen op mij af, ik roep ze niet). Gelukkig vinden de baasjes het goed. Het weer is prachtig. Heerlijk veel zon. Aangename temperatuur. De sfeer is gewoon fantastisch. En het mooiste compliment dat ik die dag heb gehoord, en direct alles samenvat; "zo leuk hier, alle enthousiaste vrijwilligers die veel informatie geven en je gewoon de meest perfecte plant willen verkopen". Iedereen die meegeholpen heeft of langsgekomen is, heel erg bedankt voor deze mooie plantjesmarkt. Zonder jullie was het nooit gelukt.

WEET WAAR JE WOONT

Goeman Borgesiusplein

Hendrik Goeman Borgesius werd op 11 januari 1847 geboren in Schildwolde.– Den Haag, 18 januari 1917) was in Nederland een vooraanstaand liberaal politicus.

Aanvankelijk studeerde Borgesius (Hendrik Goeman zijn beide voornamen) aan de Rijksuniversiteit Groningen theologie, maar hij stapte over naar de rechten, waarin hij in 1868 afstudeerde. Vervolgens werd hij leraar handelswetenschappen in Winschoten en Zutphen. Voor het dagblad *Het Vaderland* versloeg hij de Frans-Pruisische Oorlog, waarna hij van 1871 tot 1877 hoofdredacteur was *Het Vaderland*.

In 1877 werd hij lid van de Tweede Kamer, wat hij tot zijn dood 40 jaar later zou blijven. Hij vertegenwoordigde achtereenvolgens de kiesdistricten Winschoten, Veendam, Zutphen, Enkhuizen, Rotterdam en Emmen.

Na het uiteenvallen van de liberalen in 1885 werd hij leider van de Liberale Unie, de grootste van de drie liberale partijen. Hij was een van de gangmakers van de parlementaire enquête naar de toestand in fabrieken en werkplaatsen (1886) die de aanleiding vormde voor de Arbeidswet 1890. Daarnaast nam hij, sinds 1879 tevens voorzitter van de Volksbond tegen Drankmisbruik, het initiatief tot het invoeren van een vergunningstelsel voor slijterijen en cafés.

Van 1897 tot 1901 was Borgesius **minister van Binnenlandse Zaken** in het kabinet-Pierson. Hij bracht in die periode wetgeving tot stand die een eeuw later nog als baanbrekend geldt: de **Leerplichtwet 1900**, de **Woningwet 1901** en de **Ongevallenwet 1901**. Aan de onderwerpen kan men zien, hoe breed het werkkterrein destijds was van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Genoemde wetten zouden nu waarschijnlijk vallen onder respectievelijk Onderwijs, Volkshuisvesting en Sociale Zaken. Door deze sociale wetten wordt hij ook wel de *vader van de verzorgingsstaat* genoemd.

In 1905 behaalden liberalen en socialisten, samen "links" in parlementaire termen, 52 van de 100 Kamerzetels. De formatie-opdracht ging naar Borgesius, die behalve zijn eigen Liberale Unie slechts de Vrijzinnig Democratische Bond meekreeg. De conservatieve Oud-Liberalen van Willem Hendrik de Beaufort en de SDAP van Pieter Jelles Troelstra gingen niet verder dan gedoogsteun. Het kabinet beschikte zo over slechts 35 van de 100 Kamerzetels.

Borgesius voelde onder deze omstandigheden niets voor het premierschap. Ook de door hem aangezochte Cort van der Linden en de vrijzinnige leider Drucker weigerden.

Het werd een kabinet van de tweede garnituur onder leiding van Theo de Meester, tot dan toe vicevoorzitter van de Raad van Indië. Het zou geen lang leven beschoren zijn. Borgesius zelf keerde niet terug als minister. Toen de liberalen en socialisten in 1913 opnieuw de meerderheid verkregen, werd hij voorzitter van de Tweede Kamer. Dat was hij nog, toen hij een week na zijn 70e verjaardag op 18 januari 1917 stierf.

Vondst in de Minibieb

Door: Christien Leicht

Tijdsplanning en ik. Een totaal slechte verbintenis. In mijn hoofd heb ik alles altijd geweldig uitgepland. De uitvoering laat echter vaak te wensen over. En daardoor moet ik nu eerlijk bekennen dat ik de vondst nog niet helemaal uit heb. Het is ook gewoon te interessant om er door heen te vliegen. En dus neem ik de komende weken rustig de tijd om het boek uit te lezen.

Dit keer ben ik naar *De Nieuwe Hommel* gegaan. Binnen staat een grote boekenkast met een enorme diversiteit aan boeken. Omdat ik dit weer eens veel te laat oppak, ben ik op zoek naar een lekker dun kinderboekje dat ik in een half uur uit heb. Ik vind ook een hele leuke. En dan valt mijn oog op een ander, iets dikker, boek. Met een onderwerp dat mij wel heel erg interesseert.

Keuze gemaakt. Ik ga 'Paul Klee; Painting Music' door Hajo Düchting bespreken. Glaasje thee erbij en in een fijn hoekje kruipen en dan lezen. En dan kom ik erachter dat het in het Engels geschreven is. Dit vind ik stiekem best erg. Dat ik gewoon niet door heb dat de titel van het boek Engelstalig is. Oftewel, de Engelse taal is al zover in het Nederlands doorgedrongen dat een Engelstalige titel niet direct een belletje doet rinkelen bij mij.

Gelukkig is de Engelse taal mij niet heel erg vreemd en ik start. Om al heel erg snel tot de conclusie te komen dat De

Nieuwe Hommel niet de meest rustige plek is om te lezen. En om heel eerlijk te zijn, vind ik het voeren van een coachingsgesprek in een openbare ruimte best wel apart. Ik zou mij er als coachee niet prettig bij voelen dat ik mijn ziel en zaligheid moet bespreken terwijl er ook andere mensen in de ruimte aanwezig zijn. Ik ben vast niet de enige die per ongeluk meer hoort dan mij lief is. Maar goed. Mezelf afsluiten en in dit interessante boek duiken.

Paul Klee is geboren in 1879 en in 1940 overleden. Zijn werk behoort tot de moderne kunst. In zijn kunst combineert hij abstracte en figuratieve elementen met een uitgebalanceerde kleurtechniek. Zijn vader was muziekdocent en bedreven in de zangkunst, orgel, piano en viool. Zijn moeder was

een zangeres. Hierdoor komt Klee al zeer vroeg in aanraking met muziek. Hij ontwikkelt zich tot een goede violist. Hij gaat echter tot weerstand van zijn ouders schilderkunst studeren. In eerste instantie wordt hij afgewezen bij de kunstacademie. Bij een tweede poging wordt hij wel aangenomen. Hij spijbelt echter veel en leert er weinig. Hij besluit op reis te gaan. Uiteindelijk leert hij zichzelf veel aan. Door zijn muzikale opvoeding is hij erg geïnteresseerd in de symbolische taal van de muziek.

En verder ben ik niet gekomen. Wat mij opvalt is dat de auteur er veel bijhaalt. Bijvoorbeeld filosofen die het verband leggen tussen muziek en schilderkunst. En daar dan weer een link naar Klee legt. En ook welke muziek door Klee als waardevol be-

schouwd wordt en welke als populaire muzak (mijn vertaling). Grappig. Omdat dit onderscheid nog steeds gemaakt wordt en ook nog met dezelfde motivatie.

Het boek is erg interessant en door de vele uitstapjes tijdrovend. Ik kan niet veel en lang achter elkaar lezen omdat het zoveel informatie is. En natuurlijk ook door de Engelse taal. Die ik, ondanks dat ik het kan lezen en begrijpen, toch vermoeiender vind om te lezen.

Ik ben met aardig wat minibieben, buitenboekenkasten, boekenhotels in de wijk bekend. De komende wijkkranten zal ik uit ieder mij bekende kast een boek halen en bespreken. Heb jij ook een kast en wil je daar meer aandacht voor, mail de locatie van de kast naar de redactie en ik zal er in een artikel aandacht aan besteden.

Stuur je mail naar redactie@sintmartensonsbeek.nl

Ergernissen

(lees ook de column hiernaast)

Column

Wat gebeurt er in de wijk?

Door: Christien Leicht

In de vorige column heb ik om input gevraagd voor deze column. Ik ben overweldigd door de enorme hoeveelheid van geen reacties. Kennelijk speelt er niet zo veel in de wijk dat de moeite van een column waard is. Daar ben ik het niet helemaal mee eens. Alles is de moeite van het melden waard. Van een lieve buurtkat/hond tot een moedig tussen de tegels groeiend viooltje. Een liefdevolle actie van een buur tot die niet zo gewaardeerde muziek van een andere buur.

Of de grote hoeveelheid sigarettenpeuken die er, vaak bij geparkeerde auto's, in de wijk liggen. Afval prikkelend met de prikclub en ondertussen wat met elkaar babbelend, blijkt er toch wel een verwondering bij de afvalprikkers te leven. Eentje die naar mijn nogal niet bescheiden mening zeker een column waard is. Geen input is zelf voor input zorgen. Toch?

Als het mij lukt, prik ik iedere eerste zaterdag van de maand met een ondertussen steeds groter wordende groep buurtgenoten de straten in onze wijk schoon. Bijzonder vind ik altijd de positieve reacties. Mensen zijn dankbaar dat hun straat schoongemaakt wordt. Het geeft mij in ieder geval de motivatie om te blijven schoonhouden. Ook al heb ik er tegelijkertijd een frustratie bij. Die menig meeprikkende buurtgenoot deelt. En dan hebben we het over het achterlaten van de niet in te nemen onderdelen van genotsmiddelen (ook wel zwerfvuil genoemd). Zo heb ik een zaterdag morgen diverse boomspiegels bevrijd van lachgas ballonnen en lachgas cilinders. Een andere boomspiegel deed dienst als verzamelplek van lege wodkafljes. En heel veel parkeerplekken en ook gewoon op straat en stoep liggen vol met sigarettenpeuken.

Ik probeer te begrijpen wat de gedachtegang is om na het aangenaam genieten van een genotsmiddel, dat wat minder genot geeft gewoon op straat achter te laten. Hoe moeilijk is het om het even mee te nemen om het op een juiste plek te deponeren. Het meest bizarre voor mij is als het naast of vlakbij de afvalcontainer ligt. Kennelijk is twee stappen, een containerklep openen, het afgedankte gebruiksvoorwerp hier in plaatsen en klep dicht doen echt een onmogelijke taak. Wat brengt iemand er toe het afval in de openbare ruimte achter te laten? Omdat het dan jouw probleem niet is? Kan iemand mij dit uitleggen? Want ik wil heel graag begrijpen wat de gedachtegang is. Niet om te (ver)oordeelen. Wel om het te begrijpen. Er kan namelijk een zeer begrijpelijk oorzaak voor zijn die ik niet zie omdat ik deze genotsmiddelen niet gebruik en dus ook niet met de ongewenste gebruiks-onderdelen er van zit. Hoe denkt men? En wat heeft hen er toe gebracht zo te denken?

Behalve dat al dat weggegooide restmateriaal van genotsmiddelen niet zo fraai is voor het straatbeeld en de leefomgeving heeft het ook consequenties voor ons milieu. Sigarettenpeuken blijven bijvoorbeeld tien tot vijftien jaar in het milieu aanwezig voor ze afgebroken zijn. En een filter vergaat nooit en blijft tot in de eeuwigheid aanwezig. Niet handig als je geen sporen achter wilt laten en tegelijkertijd de straat vol DNA resten gooit (sorry, net een thriller gelezen). Metaal heeft minstens 50 jaar nodig. En lachgas, ook al is het gebruik er van tegenwoordig verboden, heeft minstens anderhalve eeuw (!) nodig om af te breken. En wat te denken van die prachtige platgetrapte kauwgomfiguurtjes op straat. Zij blijven daar op zijn minst vijftientig jaar liggen. Dat is dus een hele lange tijd vuiligheid in de leefomgeving. Is dat wat we willen? Ons buiten zo vervuilen dat het er niet meer aangenaam vertoeven is? Een aantal buurtbewoners willen dit zeker niet. En dus prikken ze er één keer per maand lustig op los.

redactie@sintmartensonsbeek.nl

De tuin in de zomer

Juni is een van de fleurigste en kleurigste maanden. Bloemen bloeien volop. En om de bloemen zoemt het van de bijen, zweefvliegen, hommels en al het ander wat blij wordt van nectar. Onze zoemende vrienden worden wel steeds meer bedreigd. Er is bijna geen voedsel te vinden door verstening van de leefomgeving. En veel planten zitten vol gif. Gelukkig zijn er ook kwekers die inzien dat dit niet de juiste weg is. En zijn er diverse organisaties die zich bezig houden met het voorkomen van het uitsterven van onze zoemende wijkgenoten. Arnhem zoemt is waarschijnlijk de meest bekende. Zij kweken bloemen en planten op die in de eerste plaats mooi zijn in tuin of balkon. En in de tweede plaats lief voor de zoemerds.

Bloemen en struiken die in de zomermaanden heel gelukkig zijn en waar heerlijk door bijen van gesnoept worden, zijn de lavendel, ijzerhard, vlinderstruik (tegenwoordig zelfs in minivarianten voor op het balkon),

koninginnekruid, hemelsleutel, herfstaster, ezelsoor, guldenroede, ruigklokje, zonnehoed, cosmea, margriet, verbena. De laatste jaren zijn deze planten bij diverse vergroeningsacties in onze wijken verspreid. En in een aantal geveltuinten staat het één en ander al volop in bloei.

Tuinonderhoud in de zomermaanden

* Voor degenen die ongewenst groen als onkruid beschouwen is het aan te raden om dit altijd meteen weg te halen zodra je het ziet (alleen in de eigen tuin!). Anders is de kans groot dat je uren met deze klus bezig bent (en dus eigenlijk gewoon een goede reden om het te laten staan).

* Uitgebloeide bloemen? Haal ze weg. De tuin (of balkonbak) knapt er van op. En er is een grote kans dat er nog een tweede en misschien zelfs wel een derde groeiperiode achteraan komt.

* Sommige planten en heesters mogen in augustus gesnoeid worden. Zoals bijvoorbeeld de blauwe regen, lavendel, buxus en coniferen. Hier kun je gerust een stuk afhaken.

* Op warme dagen hebben planten in kuipen en potten het zwaar. Geef ze twee keer per dag water. En vergeet niet de hoog hangende potten ook te geven. Tot september kun je planten in bakken ook wat vloeibare mest geven. Daarna breekt de rustperiode aan en is dit niet meer nodig.

* Hortensia's, azalea's en rododendrons houden van een zure bodem. Gebruik speciale mest. Die zorgt ervoor dat ze mooi van kleur blijven.

* Maai het gras tijdens warme en droge perioden niet te kort om verbranding en verkleuring te voorkomen. Maai het liefst aan het einde van de dag als de zon niet meer vol op het gras staat.

Zonnepanelen en bomen: een verstandshuwelijk

Door Adriaan Slooff

Het is zomer! En de zonnepanelen, ook in onze wijk, maken overuren. Maar wat nu als de zonnepanelen door een schaduwrijke boom van de burens of gemeente minder rendement opleveren? Wat weegt dan zwaarder: het belang van de boom of het belang van de panelen? Het antwoord is: beide.

Bomen dragen immers bij aan de vergroening en biodiversiteit van onze buurt en hebben daarom een ecologische waarde. En op warme zomerdagen bieden ze aangename verkoeling. Ook voor de bewoners met zonnepanelen. Zowel bomen als zonnepanelen zijn dus belangrijk voor een duurzame leefomgeving. Maar niet iedereen voelt dat even goed aan.

Een inwoner van Gelderland met zonnepanelen op zijn dak was vorig jaar daarom een rechtszaak begonnen tegen zijn buurman, omdat de schaduw van diens boom nadelige invloed had op het rendement van zijn panelen. De buurman weigerde echter zijn boom te snoeien. De rechtbank in Zutphen ging hierin mee, aangezien er niet sprake was van 'onrechtmatige hinder'. Want hoewel de boom er al jaren stond, plaatste de bewoner toch zijn zonnepanelen in de buurt van de boom. De eis werd dus afgewezen en de bewoner werd in 2023

veroordeeld tot het betalen van de proceskosten van € 1282.

Gemeente wil bomen plaatsen

Wat nu als de gemeente besluit bomen te plaatsen in een straat waar de bewoners al enige tijd zonnepanelen hebben? Op voorhand bezwaar maken kan juridisch niet. Pas als de bomen daadwerkelijk zijn geplant en op enig moment hinder gaan opleveren, kan de gemeente aangeklaagd worden. Maar de rechtbank weegt hierbij de verschillende belangen af, ook de belangen van de bewoners zonder zonnepanelen. Daarnaast speelt mee of eventueel snoeiwerk de boom niet te veel aantast en deze hierdoor ziek en instabiel wordt. Ook kan een volwassen boom op enig moment een monumentale, cultuurhistorische of ecologische waarde hebben. Als de gemeente echter te weinig rekening heeft gehouden met de belangen van bewoners met zonnepanelen,

kan de rechter haar dwingen passende maatregelen te nemen of met alternatieve oplossingen te komen. Dat kan het regelmatig snoeien en/of toppen van de bomen zijn of de herplant van een kleinere soort boom die minder schaduw-hinder geeft.

Maar andere omwonenden kunnen op hun beurt verlangen dat de gemeentelijke bomen blijven staan als deze door schaduw 's zomers verkoeling brengen en door vergroening bijdragen aan een gezonder leefklimaat. Het mes snijdt dus aan twee kanten.

Alternatieven voor rendementsverlies

Het rendementsverlies door een schaduwrijke boom loopt volgens diverse deskundigen sterk uiteen: van circa 20% tot 75%, mede afhankelijk op welke wijze de zonnepanelen zijn geschakeld. Maar gelukkig zijn er alternatieven.

Volgens de Consumentenbond kunnen

zogenoemde by-pass-diodes, die standaard in zonnepanelen zitten, het schaduwprobleem al verminderen. Ook de keuze voor een omvormer met meerdere MPP-trackers kan helpen voor wie 12 of meer panelen heeft (MPP = Maximum Power Point tracker, deze zorgt voor een optimale opbrengst bij elke weersituatie).

Micro-omvormers, ook micro-inverters genoemd, van Enphase bieden soms ook uitkomst: de schuin geplaatste panelen hebben op een plat dak dan geen last van elkaars schaduw. Hetzelfde geldt ook voor de 'power optimizers' van SolarEdge.

Zonnepanelen presteren overigens slechter als ze in de zomer te heet worden. Daarom is voldoende ventilatie belangrijk en moeten de panelen op een schuin dak enkele centimeters van elkaar liggen. Ook de omvormer presteert minder goed als deze te warm wordt (een kleine afgesloten meterkast is dus minder ideaal).

Voorts is het onverstandig te bezuinigen op de dikte en lengte van de bekabeling. Want als de installateur bezuinigt op kabels, kunnen de zonnepanelen uitvallen. Een goede aarding van zonnepanelen is eveneens belangrijk.

Keurmerk en garantie

De Consumentenbond adviseert een installatiebedrijf te kiezen, dat erkend is door de onafhankelijke stichting InstallQ die kwaliteitsregelingen voor installateurs beheert en erkenningen verleent (meer info via echteinstallateur.nl). Ook het keurmerk 'Zonnekeur' biedt enige houvast bij het kiezen van het juiste installatiebedrijf. Verstandig is om een leverancier te kiezen die minstens 5 of 10 jaar installatiegarantie geeft.

Holland Solar is een branchevereniging voor alle bedrijven actief in de Nederlandse zonne-energiesector met gedragscodes voor de aanleg van goede en veilige zonnestroominstallaties.

En de website Zonatlas.nl, een initiatief van de Nederlandse gemeenten, laat zien of een dak überhaupt geschikt is voor zonnepanelen.

Op Zonatlas.nl kan ook een inschatting van het aantal panelen, de kosten en opbrengsten worden gemaakt alsmede van de terugverdientijd.

